

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Ing. Mária Mihalčinová

Aktivizujúce metódy a formy práce pri tvorbe úloh pre odborný výcvik

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Prešov
2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: Ing. Mária Mihalčinová

Kontakt na autora: Súkromná stredná odborná škola, Hviezdoslavova 11, Bardejov
mihalcinovamaja@gmail.com

Názov OPS/OSO: Aktivizujúce metódy a formy práce pri tvorbe úloh pre odborný
výcvik

Rok vytvorenia 2014

OPS/OSO: VIII. kolo výzvy

Odborné stanovisko vypracoval: Ing. Viera Martinková

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe/osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

Aktivizujúce metódy vyučovania, motivácia, odborný výcvik, vyučovací deň na praktickom vyučovaní, plánovanie.

Anotácia

Práca sa zaoberá problematikou vyučovania pomocou aktivizujúcich metód vyučovania, na odbornom výcviku. Je určená učiteľom odborných predmetov pre nižšie stredné odborné vzdelávanie v ktorých sa pripravujú žiaci, ktorí ukončili základnú školu v nižšom ako 9. ročníku, alebo 9. ročník neukončili úspešne. Vymedzuje pojmy metódy praktického vyučovania, štruktúra vyučovacieho dňa na praktickom vyučovaní a motivácia žiakov. Práca môže poslúžiť všetkým, ktorí vyučujú žiakov z menej podnetného prostredia aby prístupňovali učivo zaujímavo, hravo a nenásilnou formou.

OBSAH

ÚVOD	5
1 OPIS OSVEDČENEJ PEDAGOGICKEJ SKÚSENOSTI.....	7
1.1 Kontext a rámec OPS.....	7
1.2 Špecifikácia cieľovej skupiny.....	8
1.3 Stanovenie cieľov.....	8
1.4 Vymedzenie kompetencií žiakov.....	8
2 METÓDY PRAKTICKÉHO VYUČOVANIA	9
2.1 Štruktúra vyučovacieho dňa na praktickom vyučovaní.....	9
2.2 Motivácia žiakov na praktickom vyučovaní.....	10
3 VÝCHODISKOVÁ SITUÁCIA OSVEDČENEJ PEDAGOGICKEJ PRAXE.....	11
3.1 Opis vyučovacích hodín na praktickom vyučovaní.....	11
3.2 Opis motivačných úloh a činností na praktickom vyučovaní.....	19
ZÁVER	27
Zoznam bibliografických zdrojov.....	28

ÚVOD

Pre šťastný a plnohodnotný život každý človek potrebuje zdravie, rodinu, priateľov a samozrejme aj kvalitné vzdelanie, ktoré dokáže človeka finančne zabezpečiť a naplniť radosťou a uspokojením. Úlohou výchovy a vzdelávania je pripraviť každého člena spoločnosti na úspešné uplatnenie sa na trhu práce. Týka sa aj detí, ktoré neukončili vzdelávací program základnej školy v poslednom ročníku, alebo posledný ročník neukončili úspešne. Dievčatám sa ponúka možnosť ukončiť si nižšie stredné vzdelanie v dvojročnom štúdiu v odbore praktická žena. Obsahová náplň vzdelávacieho programu je orientovaná k príprave na výkon povolania jednoduchých činností v textilnom a odevnom priemysle a službách.

Kľúčové zručnosti, ktoré žiak získava prostredníctvom vzdelávania, umožňujú reagovať na spoločenský vývoj a vytvárať predpoklady pre uplatnenie žiakov v občianskom aj pracovnom živote. Odborný výcvik je pri takomto type štúdia rozhodujúcim predmetom v ich príprave na povolanie. Žiaci si v ňom na základe produktívnej práce pod vedením majstrov odbornej výchovy osvojujú základné pracovné zručnosti a návyky a typické práce učebného odboru, pre ktorý sa pripravujú. Práca učiteľa odborného výcviku je veľmi náročná. Ako vyučujúca odborného výcviku, ktorý je súčasťou odborných predmetov každého učebného odboru musím správnym spôsobom sklbiť teóriu s praxou a všetko zastrešiť kvalitnou výchovou.

V tejto práci uvádzam svoje skúsenosti s didaktickými postupmi orientovanými na rozvoj kľúčových kompetencií žiakov medzi ktoré patrí posilňovanie komunikačných, personálnych a interpersonálnych zručností a to predovšetkým v praktickej zložke vzdelávania. Prínosom mojej práce sú hlavne nápady a návody, ako oživiť vyučovanie a zaujať žiakov činnosťami, ktoré skvalitnia vyučovací proces.

Odborné vzdelávanie je zamerané na získavanie základných manuálnych zručností, ale žiačky sa učia aj estetickému cíteniu a osvoja si základy etických a morálnych hodnôt spoločenského a občianskeho života s dôrazom na rozvoj kladného vzťahu k práci a komunikačných zručností.

Oblasť praktických zručností v odbore praktická žena si vyžaduje netradičné formy výučby, ako je nácvik praktických činností a situačné hry s cieľom osvojenia si manuálnych zručností potrebných k výkonu jednoduchých činností. Keďže žiaci majú často problém so sústredením a zapamätávaním, je potrebné v rámci vyučovania jednotlivé činnosti strieďať a obmieňať. Úlohy musia byť primerane ťažké, tak aby mierne prevyšovali vedomosti žiakov. Pri zadávaní každej úlohy je potrebný individuálny prístup, podľa schopností každého žiaka. Takto majú žiaci pocit, že učivo zvládajú a tým sa zvyšuje aj ich motivácia k práci a uspokojenie z vlastného riešenia, bez vonkajšieho nátlaku. Žiaci sú zruční a usilovní, len ich treba správne motivovať. Pozornosť je potrebné venovať aj počtu úloh. Ak ich je viac na žiakov to pôsobí demotivujúco. Ja som vyučovanie spestrila výrobou jednoduchých dekoračných predmetov do domácnosti, ktoré korešpondujú s rôznymi sviatkami alebo príležitosťami. Všetky výrobky a postupy, ktoré sú použité v tejto práci sú vyskúšané žiakmi na hodinách odborného výcviku.

Veľký vplyv na túto skupinu žiakov má aj postoj okolia. Už na základnej škole zakúsili pocit neúspechu, v ich podaní opakovanie ročníka. Preto potrebujú od ľudí pohybujúcich sa v ich okolí, predovšetkým rodičov a učiteľov, pocítiť podporu a povzbudenie. Nízka

úroveň sebedomia im spôsobuje veľké problémy. Preto je potrebné hľadať oblasti, v ktorých budú úspešní. V učebnom odbore praktická žena to môže byť až niekoľko oblastí. Od prác pri výrobe odevov, príprave jedál, až k starostlivosti o dieťa, chorého alebo prácu v záhrade a výrobu dekoračných predmetov na rôzne príležitosti. Toto môžu byť aj oblasti ich budúceho zamestnania.

Opísaná pedagogická skúsenosť môže byť prínosným alebo doplňujúcim učebným materiálom v týchto akreditovaných programoch MPC:

- Integrácia žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v bežnej škole - 106/2010 - KV,
- Tvorba úloh pre odborný výcvik - 1106/2013-KV.

1 OPIS OSVEDČENEJ PEDAGOGICKEJ SKÚSENOSTI

Príprava na budúce povolanie je veľmi zložitý proces. Jeho neoddeliteľnou súčasťou je praktické vyučovanie, na ktorom žiak získava kompetencie potrebné pre uplatnenie v spoločenskom a pracovnom živote. Realitou sa stáva, že v spoločnosti vzniká čoraz väčší dopyt po kvalitných a zručných remeselníkoch a tieto pracovné pozície naozaj nemá kto obsadiť. Po úspešnom skončení 9. ročníka základnej školy sa žiaci hlásia vo veľkom počte na gymnázia, odborné stredné školy a učilišťa sa dostali na okraj ich záujmu. A čo so žiakmi, ktorí neukončili vzdelávací program základnej školy v poslednom ročníku alebo posledný ročník neukončili úspešne alebo žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia? Aj oni potrebujú dostať šancu, aby sa mohli v živote uplatniť. Stredné odborné školy im ponúkajú možnosť dokončiť si nižšie stredné odborné vzdelanie - ISCED 2C. Príprava v škole trvá dva roky. Vzdelávací program školy sa ukončuje celkovým zhodnotením manuálnych zručností žiaka v rozsahu učiva určeného príslušným vzdelávacím programom. Dokladom o získanom vzdelaní je výučný list. Stredné školy ponúkajú najčastejšie tieto odbory:

- 3161 F praktická žena
- 3178 F výroba konfekcie
- 3383 F spracúvanie dreva
- 3686 F stavebná výroba
- 4572 F poľnohospodárska výroba
- 2478 F strojárka výroba

Vyučovacie procesy sú rozdelené na teoretické vyučovanie – jeden deň v týždni - 6 hodín a praktické vyučovanie - štyri dni v týždni - 24 hodín. Z takto rozloženého vyučovania je zrejmé, že dôraz je kladený na praktickú prípravu žiakov.

Počas dlhoročných skúseností a výučby odborných predmetov som sa presvedčila, že tradičná forma vyučovania je pre túto skupinu žiakov obmedzujúca. Musela som hľadať iné spôsoby, ako zaujať žiakov a zatriktívniť vyučovacie procesy, aby boli žiaci aktívni a činní v procese učenia.

1.1 Kontext a rámec OPS

Osvedčená pedagogická skúsenosť vychádza z osobnej pedagogickej praxe na strednej odbornej škole v oblasti vzdelávania žiakov zameraných na výrobu odevov a bielizne s cieľom pripraviť žiakov na jednoduché procesy v používaní menej náročných strojov a zariadení z oblastí textilnej a odevnej výroby. Ide o učebné odbory výroba konfekcie a praktická žena, ktoré sú vhodné hlavne pre dievčatá, ktoré majú vzťah k plnohodnotnému rodinnému životu. Žiačky sa naučia šiť, variť, vyšívať a v odbore praktická žena aj riadiť a udržiavať domácnosť, postarať sa o dieťa alebo chorého člena rodiny, pestovať základné poľnohospodárske plodiny a starať sa o zeleninovú záhradku.

Vo svojej práci ponúkam opis realizácie vyučovacích hodín s využitím aktivizujúcich metód vyučovania, kde využívam fakt, že žiaci sú zruční a usilovní, len ich treba správne motivovať, aby činnosti celého vyučovacieho dňa neboli pre nich jednotvárne.

V prípade, že sa niekto rozhodne postupovať podľa tejto OPS, je vhodné zabezpečiť prístup do odbornej učebne vybavenej dataprojektorom, počítačom s pripojením na internet a mať pripravené materiálne pomôcky pre jednotlivé činnosti.

1.2 Špecifikácia cieľovej skupiny

OPS je určená pre:

- kategória pedagogických zamestnancov (podľa zákona č. 317/2009 Z. z.): učiteľ, majster odbornej výchovy
- podkategória: učiteľ pre stredné odborné vzdelávanie, majster odbornej výchovy
- vzdelávacia oblasť: Praktická príprava, ŠVP 31 Textil a odevníctvo pre skupinu dvojročných učebných odborov
- škola, ročník: stredná odborná škola, druhý
- vyučovací predmet: Odborný výcvik

Niektoré námety je možné využiť v predmete technické práce, resp. krúžok šikovných rúk na základnej škole.

1.3 Stanovenie cieľov

Hlavným cieľom práce je poskytnúť pracovný materiál kolegom, učiteľom odborných predmetov alebo majstrom odborného výcviku zameraný na progresívne metódy a aktivity vo vyučovaní odborného výcviku, hlavne netradičných foriem vyučovania, uplatňovania metód nácviku praktických činností, situačných hier, ako aj využitia vlastných skúseností žiakov.

Vyučovací proces musí zohľadňovať úroveň schopnosti žiakov a tomuto závažnému aspektu je potrebné prispôbiť obsahove časti štúdia ako aj formy, stratégiu a metódy vzdelávania, aby získané vedomosti a zručnosti vedeli aplikovať v praxi. Cieľom je oboznámiť žiakov s najbežnejšími nástrojmi, so základnými postupmi pri práci s rôznymi materiálmi, s problémami bežného praktického života a možnosťami ich riešenia.

Čiastkové ciele sa týkajú samotnej realizácie jednotlivých častí edukačného námety. Ponúknuť pracovné listy pre žiaka, prípravu a metodický postup pre učiteľa, ako aj praktické odporúčania a postrehy z vlastnej realizácie hodín. Odporúčania ako viesť žiakov k spolupráci a kooperácii pri riešení problémov.

1.4 Vymedzenie kompetencií žiakov

Na vyučovacích hodinách odborného výcviku v dvojročnom učebnom odbore Praktická žena sa kladie dôraz na rozvoj kľúčových kompetencií zameraných na aplikáciu získaných poznatkov a návykov na jeho konkrétnu činnosť a situácie charakteristické pre jednoduché pracovné činnosti v textilnej, odevnej a špeciálnej výrobe od vstupného materiálu do výroby až po hotový výrobok, pre prácu s potravinami a prípravu stravy, pre pomocné práce v záhradníctve a poľnohospodárstve a pre opateru odkázaných ľudí so súčasným zreteľom na problematiku bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ekonomické činitele a ekologické aspekty hlavne textilnej, špeciálnej a odevnej výroby, na hygienu potravín, sociálne cítenie, ale aj jeho názory a postoje občana.

Úlohou odborného vzdelania je pripraviť odborne zdatných pomocných pracovníkov, uplatniteľných na trhu práce, súčasne schopných adaptovať sa na novo vzniknuté podmienky praxe vo výrobnom procese priemyselnej výroby, sféry služieb a vedenia domácnosti.

2 METÓDY PRAKTICKÉHO VYUČOVANIA

Metódami na praktickom vyučovaní sa rozumie cieľavedomé pôsobenie učiteľa odborného vyučovania, ktorý organizuje spôsoby poznávacej a praktickej činnosti žiakov. Úlohou učiteľa praktického vyučovania je koordinácia získavania nových poznatkov s prispôbovaním sa prevádzkovým podmienkam tak, aby naučil žiakov samostatne uvažovať pri práci, aby teoretické vedomosti dokázali aplikovať pri praktickej činnosti.

Vyučovacie dni na praktickom vyučovaní môžeme rozdeliť do štyroch kategórií:

Vyučovací deň základného nácviku zručností - je určený na oboznámenie žiakov s novým učivom a k tvorbe základných zručností;

Vyučovací deň precvičovania zručností - je určený na upevňovanie základných zručností;

Vyučovací deň samostatnej práce - slúži na zdokonaľovanie a ďalšie dopĺňovanie už získaných zručností;

Vyučovací deň zmiešaný - kombinácia predchádzajúcich vyučovacích dní.

Na praktickom vyučovaní sa najčastejšie používajú vyučovacie metódy ako je - *výklad, popis, predvádzanie, laboratórne práce, inštruktáž, cvičenia a exkurzie*. O správnom zvolení použitej metódy sa vyučujúci presvedčí z dosiahnutých výsledkov žiakov. (Tináková, 2009)

2.1 Štruktúra vyučovacieho dňa na praktickom vyučovaní

Plánovanie vyučovacieho procesu patrí k dôležitej súčasť príprav na praktické vyučovanie. Každý učiteľ si musí dôkladne premyslieť, aký bude cieľ vyučovania, aké metódy a formy použije, aké pomôcky bude potrebovať a akou formou si overí výsledky vyučovacieho procesu. Pri spracovaní plánu výučby vychádza učiteľ z ŠVP pre daný odbor a ŠkVP pre daný odbor, konkrétne 31 Textil a odevníctvo pre skupinu dvojročných učebných odborov. Pre odborný výcvik spracuje Tematický plán a z tohto ďalej vychádza príprava učiteľa na vyučovací deň, ktorá prebieha v dvoch formách a to perspektívna - dlhodobá a aktuálna - bezprostredná.

V každej príprave na odborný výcvik si učiteľ musí premyslieť:

- metodickú časť;
- odbornú časť, rozsah učiva v nadväznosti na jednotlivé odborné predmety;
- materiálno technickú časť.

Štruktúra odborného výcviku vyzerá najčastejšie takto:

1. Otvorenie vyučovacieho dňa:

- pozdrav pri nástupe žiakov;
- kontrola osobnej hygieny;
- vzhľad, pracovný odev a obuv, kontrola dochádzky;
- cieľ vyučovacieho dňa;
- bezpečnosť práce, kontrola pracovného prostredia;
- zápis do denníka odborného výcviku.

2. Úvodná inštruktáž:

- zoznámenie žiakov s obsahom učiva, potrebnými nástrojmi, pomôckami a materiálom.

- rozhovor so žiakmi;
 - predvedenie pracovných úkonov učiteľom;
 - predvedenie pracovných úkonov žiakom.
 - Každá inštruktáž musí byť doplnená poučením o bezpečnosti pri práci.
3. Precvičovanie – jadro vyučovacieho dňa:
 - usadenie žiakov na pracovné miesta a príprava potrebného materiálu pre prevedenie činnosti;
 - práca žiakov pod dohľadom učiteľa, doplňujúca inštruktáž
 - kontrola jednotlivých úkonov.
 4. Kontrola a rozbor postupov žiakov:
 - klady, nedostatky, hodnotenie práce – klasifikácia;
 - otázky žiakov;
 - upratovanie učebne.
 5. Záver vyučovacieho dňa:
 - nástup skupiny;
 - vyhodnotenie učebného dňa;
 - program budúceho učebného dňa;
 - pozdrav a odchod žiakov. (Tináková, 2009)

2.2 Motivácia žiakov na praktickom vyučovaní

Motivovať žiakov je veľmi ťažká úloha pre každého učiteľa, týka sa nielen teoretického vzdelávania ale aj praktického vyučovania, hlavne na stredných odborných školách a učilištiach. Vhodná motivácia môže vyvolávať a udržiavať záujem žiaka o učenie vôbec, o daný predmet, o určitú učebnú činnosť.

Ako učiteľka odborných predmetov a odborného výcviku na Strednej odbornej škole služieb narážam každodenne na veľkú absenciu žiakov na vyučovaní, žiaci prejavujú len veľmi malý záujem o odbor ktorý si zvolili. Často pri voľbe vychádzali len z toho, aké možnosti vzdelania majú v mieste svojho bydliska. Motivácia je najdôležitejším prvkom zvýšenia ich záujmu o zvolený odbor. V učebnom odbore Praktická žena je veľa možností, ako motiváciu zvýšiť, pretože tento učebný odbor je zameraný na niekoľko rôznych odborných činností. To znamená, že ak žiakom nevyhovuje šitie môžu nájsť záujem pri varení a pod. Z toho potom vyplýva aj možnosť ďalšieho štúdia a získanie výučného listu v trojročnom odbore.

V odbornej literatúre sa nachádza veľké množstvo metód zameraných na motiváciu žiakov. Na odbornom výcviku najčastejšie využívam tieto metódy:

- problémová výučba – snaha vyvolať záujem o daný problém, alternatívne riešenia,
- škola hrou – didaktické hry, kde sa motivačne využíva hlavne súťaživosť žiakov, radosť z hry, uvoľnenie atmosféry,
- dramatizácia činností – priblíženie praxe k učivu,
- rozmanitosť vo vyučovaní – zmeny rytmu, metód a foriem práce,
- tvorivosť – úlohy zamerané na tvorivosť žiakov podporujú motiváciu a rozvíjajú sebarealizáciu žiakov,
- učenie činnosťou – typická forma pre praktické vyučovanie, kde sa uplatňuje zásada aktivity každého žiaka,
- kooperatívne vyučovanie – rozdeľovanie žiakov do skupín podľa povahy učiva,
- aktuálnosť – konfrontácia problémov so skúsenosťami žiakov.

3 VÝCHODISKOVÁ SITUÁCIA OSVEDČENEJ PEDAGOGICKEJ PRAXE

Predmet Odborný výcvik v učebnom odbore Praktická žena poskytuje žiakom vedomosti a zručnosti nevyhnutné na praktické zvládnutie prípravy jedál, šitia, ručných prác, starostlivosť o deti a chorých a pestovateľských činností. Osvoja si zručnosti v oblasti jednoduchých pracovných procesov, v používaní menej náročných strojov a zariadení. Predmet je zameraný tiež na formovanie a rozvoj ich osobnosti, osvojenie si pracovných návykov, kladného prístupu k práci a zodpovednosti za odvedenú činnosť a zverenú hodnotu. Do tohto odboru nastupujú žiačky, ktoré ukončili školskú dochádzku v nižšom ako 9. ročníku. Odborný výcvik je zameraný na získavanie odborných zručností od jednoduchších pracovných úkonov k zložitejším. Poznávací proces žiačok je potrebné organizovať tak, aby si manuálne zručnosti a návyky osvojili na základe pochopenia podstaty pracovnej činnosti.

Cieľom odborného výcviku je dokonalé zoznámenie sa žiačok s problematikou v danom odbore, čo im má poslúžiť ako základ pre ďalší odborný rast. Osvoja si jednoduché a nenáročné pracovné postupy a technológie pri ručnom a strojovom šití. Naučia sa zaobchádzať s jednoduchými strojovými zariadeniami a s ich údržbou. Osvoja si pracovné návyky dodržiavania pracovnej disciplíny, poriadku na pracovisku, používania pracovných odevov, hygieny pracoviska a bezpečnosť pracoviska. Získajú poznatky o zásadách správnej výživy, ovládanie technológie prípravy jedál a dodržiavanie agrotechnických postupov pri vykonávaní pestovateľských prác. Cieľom je taktiež motivovať žiakov k vzdelávaniu v tomto odbore, pretože vývoj aj v tejto oblasti napreduje, a to, čo platilo pred niekoľkými rokmi nemusí platiť už dnes.

3.1 Opis vyučovacích hodín na praktickom vyučovaní

Učebný deň v odbornom výcviku je základnou organizačnou jednotkou pri ktorej majster pracuje so skupinou žiakov. Vyučovacia hodina v odbornom výcviku trvá 60 minút. Každá vyučovacia jednotka má svoju vnútornú štruktúru.

Učebný odbor: 3161 F praktická žena

Ročník : druhý

Tematický celok: Zhotovenie jednoduchých výrobkov

Téma: Pásová zástera

Podtéma: Volán

Ciele:

Kognitívne: Charakterizovať volán ako ozdobný prvok odevov, poznať zásady pri výbere materiálu na volán.

Psychomotorické: Zhotoviť volán na pásovú zásteru podľa vopred pripravenej technickej dokumentácie, vybrať vhodný materiál na ušitie volánu, naučiť sa správne a presne merať dĺžky a šírku materiálu meradlom, zhotoviť volán, navrhnuť ďalšie vhodné miesta na našitie volánu na pásovú zásteru, navrhnuť ďalšie vhodné miesta na našitie volánu na iné druhy dámskych a detských odevov.

Afektívne: Formovanie charakterových vlastností - dôslednosť, disciplinovanosť, samostatnosť, formovanie vzťahu k práci a jej výsledkom, formovanie vzťahu k bezpečnosti práce, ku kultúre a estetike.

Forma: výklad, popis, predvádzanie, inštruktáž, nácvik pracovnej zručnosti

Počet hodín: 6 – jeden vyučovacý deň

Materiálno-technická príprava:

Dokumentácia: Technologická dokumentácia zhotovenia výrobku: technický nákres a opis pásovej zástery, pracovný postup zhotovenia výrobku.

Materiál: tkanina, šijacie nite.

Nástroje a pomôcky: jednoihlové šijacie stroje s dvojnitým viazaným stehom, obnitkovacie šijacie stroje, ihly, krajčírské nožnice, strihací stôl, krajčírsky krieda, otočná stolička, meradlo, parná žehlička. PC, dataprojektor.

Štruktúra prvého učebného dňa - metodický postup pre učiteľa

1. Otvorenie učebného dňa

Pracovný deň začal nástupom žiakov a kontrolou prítomnosti.

Činnosť majstra OV: Pozdravila som žiakov, skontrolovala som pracovný odev, jeho čistotu a prípadné poškodenie, pracovnú obuv a úpravu vlasov do gumičky.

Činnosť žiakov: Boli nastúpení v predpísanom pracovnom odeve, týždenník podal hlásenie o prítomnosti a neprítomnosti žiakov.

Urobila som zápis do pracovného denníka, zapísala som neprítomných žiakov a skontrolovala ospravedlnené hodiny.

Žiaci si pripravili zošity odborného výcviku. Skontrolovala som pripravenosť žiakov na vyučovanie a vyhodnotila som domácu úlohu. Žiaci mali doma premyslieť a zhotoviť tri návrhy umiestnenia volánu na detský odev. Najkrajšie návrhy som ohodnotila známku. Oznamila som žiakom ciele vyučovacieho dňa a niekoľkými kontrolnými otázkami som zopakovala pravidlá bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

- Kde sú umiestnené chrániče prstov? Načo slúžia?
- Ako bezpečne pracujeme s parnou žehličkou?
- Ako sa pohybujeme po dielni?

Ďalšími otázkami som nadviazala na zadanie domácej úlohy. Opýtala som sa žiakov, kde by využili volán vo svojej detskej izbe? A či už tam nejaký volán majú? Nasledovala živá diskusia o rôznych možnostiach využitia na obliečkach vankúšov, závesoch a prikrývkach.

2. Inštruktáž

Pred samotným predvádzaním jednotlivých úkonov, som si najprv overila vedomosti, ktoré žiaci získali na teoretickom vyučovaní. Rozdala som žiakom dopredu pripravené módné časopisy Burda, v ktorých boli na viacerých modeloch volány. Ich úlohou bolo nájsť model s volánom, popísať druh odevu, určiť na akú príležitosť je odev zhotovený. Odpovede žiakov som hodnotila slovne. Žiaci odložili časopisy a presunuli sa k strihaciemu stolu, kde boli pripravené nastrihané pruhy tkaniny na volán a hotový vzorník - volán. Oboznámila som žiakov s obsahom učiva, potrebnými nástrojmi,

pomôckami a materiálom. Potom každá žiačka dostala pripravený učebný text s krátkou charakteristikou volánu.

Ukážka učebného textu:

Volán patrí medzi ozdobné prvky odevov. Používa sa najčastejšie na ozdobovanie dámskych alebo detských odevov. Volán môžeme umiestniť na dolný okraj šiat, sukni, rukávov, môžeme ním ozdobiť výstrih. Volán je ozdoba vytvorená z pruhu tkaniny, ktorý bol riasený alebo skladaný. Dĺžka pruhu je jedenapolkrát krát väčšia ako je dĺžka hotového volánu. Šírka volánu je ľubovoľná. Môže byť od 3cm do 40 cm. Volán zhotovujeme z rôznych materiálov.

Zdroj: vlastné spracovanie

Po prečítaní som si na pripravenom vzorníku kontrolnými otázkami overila vedomosti žiakov o voláne ako ozdobnom prvku.

- Čo je volán?
- Ako sme postupovali pri strihaní materiálu?
- Čo je osnova a útok?
- Ktorá strana je lícna a ktorá rubná?
- Ako to poznáte?
- Akú dĺžku pruhu musíme namerať, aby sme dostali volán?
- Ktoré nástroje používame pri strihaní a meraní pruhu?
- Ktoré odevy môžeme ozdobiť volánom?
- Prečo sme použili volán na zásteru?

Postupne som na vystrihnutom pruhu tkaniny najprv slovné popísala a ukázala operáciu, ktorú som potom prakticky predviedla žiakom. Začistila som vonkajší okraj volánu dvojnásobným podohnutím do rubnej strany. Táto operácia bola už pre žiakov známa, preto som pokračovala ďalšou. Zriasila som druhý okraj pruhu tkaniny prešitím dvakrát vodorovne vedľa seba. Upozornila som žiakov na dôležitosť rovnomerného prešitia, nastavenie dlhého stehu a šitie bez uzašitia na začiatku a konci pruhu.

Žiaci sledovali moju inštruktaž a potom si každý sadol do lavice. Technologický postup zhotovenia volánu, som si pripravila ako prezentáciu v PowerPointe, takže sme si spoločne so žiakmi prečítali postup, ktorý si žiaci opísali do svojich zošitov. Pred začatím práce, žiačky odpovedali na otázky:

- Aké sú zásady pri zhotovovaní volánu?
- Aký steh nastavíme pri dvojnásobnom vodorovnom prešití?
- Zapošívame na začiatku a konci riasenia?

3. Nácvik pracovnej zručnosti

Každá žiačka si prevzala svoju nastrihanú prípravu a sadla si na svoje pracovné miesto k šijaciemu stroju. Pred samotným šitím som si najprv overila vedomosti o zásadách bezpečnosti pri práci so šijacím strojom. Tieto zásady si opakujeme stále pred začatím práce na šijacom stroji. Odpovede žiakov som zhrnula do týchto základných bodov:

- oblečené pracovné oblečenie, pracovná obuv, zopnuté vlasy, kontrola stroja pred zapnutím, neotáčať sa a nerozptyľovať spolužiačku, vypnúť stroj pri výmene ihly alebo návleku.

Sledovala som ich prácu, pomáhala im a opravovala chyby. Ak to bolo nevyhnutné, prácu som zastavila a predviedla som operáciu ešte raz. Najčastejšie chyby boli pri prešívaní nezačisteného okraja, a to prasknutý steh a následné páranie. Pri takejto chybe musela žiačka celý rad stehov vypárat'.

Po prekontrolovaní operácie u každej žiačky som vysvetlila a predviedla ďalšiu operáciu - nariasenie volánu. Žiaci sledovali inštruktáž a potom si to precvičovali samostatne. Riasenie a prípadné pretrhnutie stehu spôsobovalo mnohým žiačkam problémy a odrádzalo ich od ďalších opakovaní.

4. Hodnotenie

V tejto časti vyučovacieho dňa, posledná vyučovacia hodina, som prekontrolovala všetky zhotovené volány, pripravené na ďalšie operácie. Každá žiačka splnila cieľ a zhotovila volán.

Kvalita vypracovania bola rôzna, čo sa prejavilo v známkovaní. Každú prácu hodnotím individuálne ústne, dôležitou súčasťou hodnotenia je aj samohodnotenie žiakov s popisom činnosti a vlastným komentárom činnosti. S každou žiačkou sme si takýmto spôsobom zopakovali základné operácie pri zhotovovaní volánu, zásady pri riasení volánu a základné pravidlá bezpečnosti pri práci.

Chyby, ktoré sa vyskytovali najčastejšie boli zapríčinené nesústredením žiačok na prácu alebo roztržitosťou. Udržať dlhodobo pozornosť žiakov je náročnejšie, preto využívam aj iné aktivizujúce metódy pri práci.

5. Záver vyučovacieho dňa

Žiačky upratali pracovisko, svoje pracovné miesto, šijacie stroje, pomocný materiál pod prítlačnú pätku, kryt na šijací stroj, žehličku, Zvyšný materiál a pracovné pomôcky uložili na určené miesto a pozametali podlahu od nití. Odišli do šatne sa prezliecť. Týždenník nechal nastúpiť žiakov a oznámil mi, že žiaci sú pripravení na ukončenie vyučovacieho dňa. Skontrolovala som poriadok v dielni, šijacie stroje, odloženie pomôcok a materiálu. pochválila som žiakov za prácu a usilovnosť a rozlúčila sme sa.

Odporúčania pre prax a spätná väzba:

Toto je ukážka priebehu vyučovacieho dňa. Je potrebné si uvedomiť, že žiaci pri tomto type štúdia majú problémy so zapamätávaním a niekedy aj s jemnou motorikou. V každej časti vyučovacieho dňa preto zaraďujem ústne popísanie jednotlivých činností a veľký dôraz kladiem aj na dodržiavanie predpisov OBP. Časté opakovanie jednotlivých činností vedie k tomu, že si učivo lepšie zapamätajú.

Ďalší problém, ktorý je potrebné riešiť je počet úkonov, ktoré si žiačky počas inštruktáže zapamätajú. Z mojej skúsenosti vyplýva, že sú to dve, maximálne tri po sebe nasledujúce operácie. To znamená, že každý krok, každý bod technologického postupu, mám starostlivo premyslený a celé operácie delím na väčší počet jednotlivých úkonov.

Ak zadám žiakom úlohu, ktorá sa im „nepáči“, je ťažké získať ich pozornosť. To znamená že výber výrobkov, ktoré zhotovujeme je zameraný na žiakov a ich nápady. V tematickom pláne som si preto tematický celok nazvala Zhotovenie jednoduchých výrobkov a druhy výrobkov si vyberáme spoločne so žiačkami. Často sa inšpirujeme rôznymi ženskými časopismi ako Praktická žena, Nový čas pre ženy, Báječná žena. Mojim cieľom je, aby zvládli základné úkony a prácu so šijacím strojom, pretože v prípade, že sa zamestnajú ako šičky je malá pravdepodobnosť, že budú vykonávať viac operácií. Prvoradá je, aby ich šitie bolo rovné a kvalitné a takisto, aby pri práci dokázali

vydržať predpísaný čas. Aj keď sa nám zdá, že je to normálny jav aj túto činnosť sa musia naučiť a nacvičiť si ju.

S ďalším problémom, s ktorým som sa stretla, bol materiál a jeho využitie. Keďže dnes sú textilné materiály cenovo náročné na cvičné práce sme sa naučili využívať rôzne, už použité látky a sami sme tomu dali názov „Zo starého nové“. Takže staré posteľné plachty sme prešili na utierky do kuchyne – precvičovali sme rovné šitie, zo starého obrusu vznikli zástery do kuchyne. Tu sme si nacvičili šitie volánu a nakladaného vrečka. Pre žiačky je dôležité, aby ich vydarené práce boli viditeľné aj v triede. Preto po každom pracovnom týždni vytvárajú nástenku so svojimi najlepšími prácami.

Obrázok 1 Žiačky v pracovnom nasadení

Prameň: súkromný foto archív

Štruktúra druhého učebného dňa - metodický postup pre učiteľa

Tematický celok: Zhotovenie jednoduchých výrobkov

Téma: Pásová zástera

Podtéma: Montáž zástery a dokončovacie práce.

Ciele:

Kognitívne: Charakterizovať zásteru ako pracovný odev, vysvetliť zásady pri výbere materiálu na zásteru.

Psychomotorické: Zhotoviť pásovú zásteru podľa vopred pripravenej technickej dokumentácie, vybrať vhodný materiál na ušitie zástery, naučiť sa správne a presne merať dĺžky a šírku materiálu meradlom, navrhnúť ďalšie vhodné strihové, materiálové a farebné varianty dámskej zástery.

Afektívne: Formovanie charakterových vlastností - dôslednosť, disciplinovanosť, samostatnosť, formovanie vzťahu k práci a jej výsledkom, formovanie vzťahu k bezpečnosti práce, ku kultúre a estetike.

Forma: výklad, popis, predvádzanie, inštruktáž, nácvik pracovnej zručnosti.

Počet hodín: 6 – jeden vyučovací deň.

Materiálno-technická príprava:

Dokumentácia: Technologická dokumentácia zhotovenia výrobku: technický nákres a opis pásovej zástery, pracovný postup zhotovenia výrobku.

Materiál: tkanina, šijacie nite.

Nástroje a pomôcky: jednoihlové šijacie stroje s dvojnit'ovým viazaným stehom, obnitkovacie šijacie stroje, ihly, krajčírské nožnice, strihací stôl, krajčírská krieda, otočná stolička, meradlo, parná žehlička. PC s pripojením na internet, dataprojektor.

1. Otvorenie učebného dňa

Pracovný deň začal nástupom žiakov a kontrolou prítomnosti, podobne ako predchádzajúci deň. Je to zaužívaný a osvedčený spôsob, žiačky v úvode vyučovania musia byť prezlečené v pracovnom odevu a pripravené pracovať.

Oznámila som im cieľ práce. Pomocou poznámok v zošite sme si zopakovali predchádzajúce čiastkové operácie, aby sme zhrnuli jednotlivé časti do pripravovanej montáže, ktorá bola naším cieľom.

- Ktoré súčiastky sme už zhotovili?
- Vymenujte základné úkony pri šití nakladaného vrečka.
- Vymenujte základné úkony pri šití volánu.
- Vymenujte základné pravidlá bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

2. Inštruktáž

Po zopakovaní čiastkových operácií som pustila pripravené video s montážou zástery. Takýto postup som vybrala preto, lebo montáž zástery zahŕňa viac operácií, ktoré sú náročnejšie na zapamätanie. Vo videu žiačky uvidia aj ušitú zásteru, čo ich bude motivovať k vlastnému šitiu. Video nájdete na internete: <http://www.youtube.com/watch?v=JYIUo97nGJg>

Technologický postup zhotovenia zástery som si pripravila ako prezentáciu v PowerPointe, takže sme si spoločne so žiačkami prečítali postup montáže, ktorý si žiačky opísali do svojich zošitov.

Potom sme sa presunuli k môjmu šijaciemu stroju, kde som prakticky predviedla jednotlivé operácie.

Keďže v tomto postupe je veľa operácií, predvádzala som ich oddelene, aby žiačky mohli súčasne precvičovať operácie po mojej ukážke.

Najprv som vymerala nariasený volán na dolný okraj zástery. Upozornila som žiačky na rovnomerné zriadenie volánu, aby výsledný efekt bol estetický. Potom som našla volán lícnou stranou na lícnu stranu zástery. Šírka šva bola jeden centimeter. Opäť som upozornila na estetickú stránku, aby našitie volánu bolo presné, keďže je to ozdobný prvok odevu.

Žiačky sledovali moju inštruktáž a potom si sadli k svojmu šijaciemu stroju. Vždy pred prvým zapnutím šijacieho stroja sme skontrolovali stav stroja a základné pravidlá bezpečnosti pri šití.

3. Návrik pracovnej zručnosti

Žiačky začali samostatne precvičovať predvedenú operáciu na svojom výrobku. Ak potrebovali pomoc, alebo len schváliť postup, riešila som to individuálne. Po prekontrolovaní všetkých rozpracovaných výrobkov som pokračovala ďalej v predvedení novej operácie. Žiačky sledovali moju prácu a potom opäť samé precvičovali nové operácie na svojom výrobku. Pri montážnych prácach je dôležitá presnosť zhotovenia jednotlivých súčiastok. Chyby sa prejavajú už pri malých nepresnostiach v predchádzajúcom šití. Vtedy je dôležité dôsledne trvať na odstránení chyby a nepokračovať v zlej práci. Pri šití to znamená párať a znova prešit'. Pri takejto práci sa ukážu charakterové vlastnosti osobnosti, hlavne pracovné vlastnosti, ako pracovitosť, húževnatosť, zodpovednosť, lenivosť alebo lajdáckosť.

4. Hodnotenie

Ak pracovný deň končí tým, že žiačky dokončili celý výrobok, pred celkovým hodnotením sme si pripravili malú módnú prehliadku. V tomto prípade si každá žiačka obliekla hotovú zásteru a prezentovala ju pred triedou. Každá žiačka splnila cieľ a zhotovila celú zásteru.

Predvedenie svojej práce viedlo k tomu, že žiačky sami vyhodnotili, ktorá zásterka bola najkrajšia a s pribúdajúcimi skúsenosťami vedeli aj popísať, aké chyby sa na výrobkoch vyskytli. Každá žiačka nahlas zhodnotila svoju prácu a popísala technologický postup pri šití.

Obrázok 2 Zásterka s volánom

Prameň: súkromný foto archív

5. Záver vyučovacieho dňa

Po uprataní pracoviska pri záverečnom nástupe som žiačkam poďakovala za ich usilovnosť, ohodnotila som individuálne výkony jednotlivých žiačok a oboznámila som ich s pracovnou činnosťou na nasledujúci deň.

Odporúčania pre prax a spätná väzba:

Aby si žiačky zapamätali technologický postup pri šití zástery, pri vysvetľovaní a inštruktáži som im pomáhala jednoduchými otázkami: „Čo mám urobiť teraz? Prečo to bím? Na čo si musím dávať pozor?“ Stále je potrebné sa uistiť, že postup práce porozumeli. Za domácu úlohu mali vytvoriť návrh inej jednoduchej zástery. V tomto návrhu mali využiť už vopred osvojené vedomosti o ozdobných prvkoch, použiť aplikáciu, iný strih nakladaného vrečka, ozdobné štepovanie, alebo umiestnenie volánu na iné miesto, napríklad na vrečko. Tretí a štvrtý vyučovací deň sme potom venovali opakovaniu pracovných činností tak, že svoj návrh zástery sami zrealizovali a každá samostatne vypracovala technologický postup pri šití.

Tu sme narazili na problém pri formulácii technologického postupu, pretože používanie odbornej terminológie je pre nich náročné a väčšinou si postup zjednodušujú svojim slovníkom. Preto sa mi osvedčilo používanie krátkych jednoduchých slovných spojení, ktoré som napísala na prúžky papiera. Žiačky si potom vyberali a spájali správne názvy jednotlivých operácií a do svojho technologického postupu už len doplnili odchýlky od modelového technologického postupu.

Ušitie celej zástery a tvorba technologického postupu boli v ich prípade rovnako časovo náročné.

Obrázok 3 Zástera s volánom a vlastný návrh s aplikáciou

Prameň: súkromný foto archív

Tieto opísané dva vyučovacie dni a potom aj realizácia vlastného návrhu zástery žiačky veľmi zaujala, ale niekoľkokrát sa v triede vyskytli prípady, keď som naplánované učivo musela zmeniť, pretože práve v tento deň bola veľká absencia, alebo sa žiačkam nedarilo s prácou a jednoducho odmietli niekoľkokrát zopakovať tú istú vec. Najviac sa im nepáči, keď musia viackrát po sebe párať zle ušité švy.

Práca s týmito žiačkami ma naučila stanovovať si malé krátkodobé a dlhodobé ciele, ktoré som schopná s nimi úspešne dosiahnuť. To, čo som v bežných triedach v minulosti učila jeden deň, som si naplánovala na týždeň. Pochopila som, že sa nedočkám toho, že sa žiačky prispôbia škole, ale že sa ja sama, moja práca v triede sa musí prispôbiť žiačkam, musela som si nájsť spôsob, ako preklenúť ich nezáujem. Vždy mám pre nich pripravený náhradný program „plán B“, ktorý je zameraný hlavne na rozvoj ich tvorivosti a estetického cítenia. Nesmieme zabudnúť na to, že ak chceme zaradiť do vyučovania na Odbornom výcviku nejakú činnosť, musíme mať vopred pripravený všetok potrebný materiál. Nedá sa spoľahnúť na to, že si žiačky všetky potrebné pomôcky donesú na druhý deň do školy. Tu sa stretávam s tým, že donesú len časť pomôcok, alebo sa vyhovoria na to, že doma nič nenašli.

3.2 Opis motivačných úloh a činností na praktickom vyučovaní

Motivačné úlohy na hodinách Odborného výcviku majú veľký význam. Ak si učiteľ nájde cestu k žiakom, pochopí ich myslenie, dokáže ich nielen veľa naučiť, ale vypestovať v nich vzťah k učeniu a vzdelávaniu i pre budúcnosť. Zo skúseností viem, že ak tieto žiačky zaujme nejaká činnosť pracujú so záujmom a kvalitne.

Veľmi silným motivačným momentom pre moje žiačky je možnosť zobrať si zhotovené výrobky domov, alebo vyrobiť si niečo nové pre seba. Taktiež využívam to, že žiačky majú radi hudbu a radi si pri práci spievajú.

Úloha 1: Nové tričko.

Cieľ: ozdobiť ručnými stehmi tričko mladšej sestry, popísať druhy ručných stehov.

Materiálové zabezpečenie: tričko, ihla na ručné šitie, farebné bavlnené priadze.

Postup realizácie: žiačky poznajú druhy ručných stehov a vedia ich použiť pri zhotovovaní výšivky. Na internete sme si spolu so žiačkami vyhládali vhodné detské motívy, ktoré som vytlačila na papier a predviedla žiačkam, ako si takýto motív prekreslia na tričko. Potom si prekreslené motívy ručne vyšili. Takto si žiačky zopakovali nielen teoreticky, ale aj prakticky šitie ručných stehov a samozrejme vznikli aj veľmi originálne „nové“ tričká.

Vyšívanie, ako činnosť, vedeli uplatniť aj v iných situáciách, napríklad pri označení pracovného plášt'a svojím menom, kde farebnými bavlnkami a retiazkovým stehom vyšili na celé vrečko svoje iniciálky alebo pri výbere ozdoby na háčkovaný obal na mobil.

Vyšívanie ich veľmi bavilo aj preto, lebo je to monotónna činnosť, pri ktorej mohli spievať alebo počúvať rómske piesne. Hudbu majú radi všetci mladí ľudia.

Obrázok 4 Tričko s aplikáciou

Prameň: súkromný foto archív

Úloha 2: Textilné kvety

Cieľ: Ozdobiť jednoduchú čelenku do vlasov. Popísať pracovný postup pri tvorbe ozdoby na čelenku. Analyzovať druhy použitých odevných materiálov.

Materiálové zabezpečenie: zvyšky rôznorodých materiálov, nite, ručné ihly, nožnice, tavná pištoľ.

Postup realizácie: na internete sme si popozerali rôzne videá s postupmi výroby textilných kvetov. Pretože na videoukážkach videli, ako budú kvietky vyzerat' vybrali si postupy, ktoré sa im zdali najkrajšie. Pri výbere materiálu sme spoločne uvažovali odkiaľ ho zadovážiť. Aby sme nemuseli investovať do drahých tkanín, každý priniesol niečo z domu. Týmto som ich upozornila nielen na šetrenie s materiálom, ale aj na využívanie druhotných surovín. Prinášanie obnosených odevov sa mi osvedčilo. Žiačky sa museli aj doma zaoberať úlohou a zodpovedne sa postarať o materiál. Boli to hlavne staršie tričká, stuhy odložené z kytíc, ale aj staré kravaty, ktoré sme vypárali a vyžehlili, šály a šatky. Vybrala som niekoľko technologických postupov podľa vhodnosti materiálu, ktorý sme zhromaždili. Rôznorodý materiál bol veľmi vhodnou ukážkou na zopakovanie učiva o druhoch odevných materiáloch, výskyte, vlastnostiach a hlavne o použití. Zaujímavé bolo hlavne zisťovanie vhodnosti materiálu na kvietok podľa hmatu. Každý materiál analyzovali: mäkký, tvrdý, tkanina, pletenina, aká väzba, líčna a rubná strana. Takéto opakovanie je nenásilné a žiačky vždy zaujme. Potom si každá žiačka vybrala materiál na kvietok a podľa mojej inštrukcie všetky pracovali samostatne na vybranom postupe. Takto sa naučili všetky vybrané postupy, ktoré môžete nájsť na týchto stránkach:

<https://www.youtube.com/watch?v=HCbQsFakLWw>

<https://www.youtube.com/watch?v=a0PM1GcHXpQ>

<https://www.youtube.com/watch?v=eSLbziHdJHA>

https://www.youtube.com/watch?v=gq4Wd7bi_7s

https://www.youtube.com/watch?v=j3IUe4Y37_Q&list=PLwQAOWBCKXWDCtoSN-lulkxf9LnSMxR5q

Obrázok 5 Čelenky s textilnými kvetmi

Prameň: súkromný foto archív

Podľa fotografií vidíte, že žiačky si vymýšľali vlastné farebné kombinácie, ale aj umiestnenia pre vyrobený kvietok: čelenka, šál, ozdoba na záves v kuchyni.

Úloha 3: Výroba ozdobných šálov “zo starého nové”

Cieľ: Zhotoviť šál z používaného trička. Popísať pracovný postup pri tvorbe šálu. . ozdobiť šál vhodnou ozdobou.

Materiálové zabezpečenie: tričko, nožnice, krajčírske meradlo, drevené pravítko, krajčírska krieda, koráliky, koža. *Postup realizácie:* aj tu som postupovala podľa osvedčeného scenára. Na internete som vyhládala video s postupom - <https://www.youtube.com/watch?v=YNSpYGXPqiY&feature=fvwrel>. Pozreli sme si ho spolu so žiačkami. Vypísali sme materiál, ktorý potrebujeme. Žiačky si priniesli staršie tričká. Opäť som využila možnosť opakovania učiva o druhoch odevov. Aké druhy poznáme, na aké príležitosti, aký odev je tričko, čím ho môžeme doplniť. Zopakovali sme aj názvoslovie strihových dielov - PD, ZD, rukáv. Potom sme opäť pozreli video s postupom. Žiačky som rozdelila do dvojíc, aby si vzájomne pomohli a zároveň sa kontrolovali. Najprv som ukázala postup ja, potom už pracovali vo dvojiciach samostatne. Je to jednoduchý postup, nemali s ním žiadny problém. Výsledok bol veľmi pekný, hlavne že sa mohli hneď šálom pochváliť doma.

Obrázok 6 Špagátové šály a ich výroba.

Prameň: súkromný foto archív

Úloha 4: Výroba dekoračných prvkov na sviatky

Cieľ: vyrobiť ozdobné dekorácie na vianočné sviatky a veľkonočné sviatky, diskutovať o význame tradícií o rodinných sviatkoch a prípravách na sviatky.

Materiálové zabezpečenie: polystyrénové vence, pletacia priadza, zvyšky rôznych látok, tavná pištoľ, ručná ihla, nite.

Postup realizácie: Táto pracovná aktivita sa mi veľmi osvedčila. Žiaci našej školy sa každý rok zúčastňujú súťaže o najkrajší adventný veniec, ktorú organizuje CVČ. Príprava na túto súťaž začína už v októbri. Najprv si hľadáme inšpirácie na internete, potom pripravujeme materiál. Súčasťou prípravy je aj informácia o týchto sviatkoch, stručne história a hlavne tradície v rodine, tradičné jedlá, zvyky. Tie sú u žiačok veľmi silno zakorenené.

Obrázok 7 Vianočné dekorácie

Prameň: súkromný foto archív

Obrázok 8 Veľkonočné dekorácie

Prameň: súkromný foto archív

Úloha 5: Urobme si poriadok so svojimi peniazmi

Cieľ: naučiť sa tvoriť osobný a rodinný rozpočet, používať ho ako základný nástroj plánovania a používania peňazí.

Materiálové zabezpečenie: tabuľa, farebné kriedy, pracovné listy s tabuľkou.

Postup realizácie: začala som otázkou „Aký rozdiel je medzi príjmami a výdavkami?“ Žiačky diskutovali o svojich príjmoch a výdavkoch, o tom či dostávajú vreckové, ako

nakladajú s financiami, či si niečo odložia alebo im financie nestačia na daný čas. Výsledkom diskusie bolo zaznamenanie si jednotlivých finančných položiek za jeden týždeň do stĺpcov v tabuľke. Tabuľku dostali žiačky vytlačenú, len si do nej vpisovali vlastné položky.

Tabuľka 1: Osobný rozpočet

Príjmy		Výdaje	
otec		cestovné	
mama		strava	
starí rodičia		oblečenie	
práca		darček	
iné		iné	
Celkom príjmy		Celkom výdavky	
ZOSTATOK			

Prameň: vlastné spracovanie

Bola to pre nich dosť náročná úloha, pretože si niektoré položky nepamätali. Tak sme si dohodli dlhodobejšie zadanie, a to zapisovanie jednotlivých príjmov a výdavkov za jeden mesiac, ktoré si budú pravidelne zapisovať.

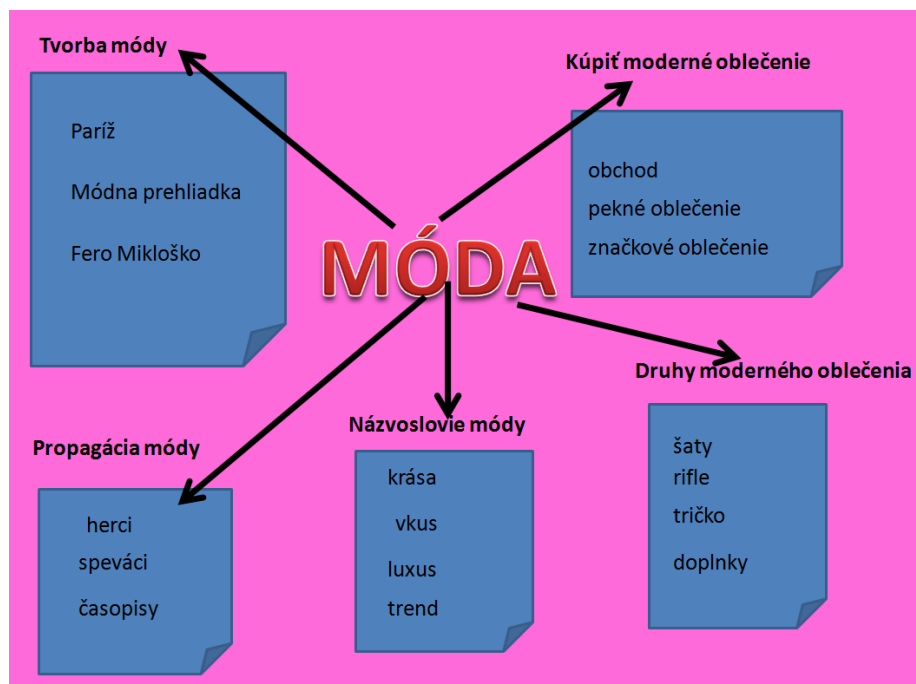
Potom som nadviazala aj na rodinný rozpočet a hlavne na to, či vedia na čo ich rodičia používajú financie a aký je ich približný príjem. Bola to ťažká úloha, odpovedať na príjmy a výdaje rodičov nevedeli, poznali len niektoré bežné položky, ako platba za byt, elektrinu, strava ale nepoznali sumu. Pripravila som pre nich podobnú tabuľku pre rodinný rozpočet a dohodli sme sa že ju vyplnia dom a s rodičmi. Do školy som mi ako riešenie mali doniesť len výsledok, či ako rodina dokážu ušetriť mesačne nejaké financie.

Úloha 6: Pojmová mapa

Cieľ: produkovať čo najviac slov, ktoré súvisia s vybraným pojmom. Uvedomiť si, koľko o danom pojme vieme.

Materiálové zabezpečenie: tabuľa, farebné kriedy.

Postup realizácie: na tabuľu som veľkými písmenami napísala slovo – MÓDA. Vyzvala som žiačky, aby v priebehu 5 minút povedali čo najviac slov, ktoré im napadnú v súvislosti s týmto pojmom. Každé slovo sme si zapísali na tabuľu okolo základného pojmu. Po uplynutí 5 minút som vyzvala žiačky, aby jednotlivé slová a slovné spojenia spojili šípkami so základným pojmom a súčasne zdôvodnili, prečo tieto slová súvisia so základným pojmom. Naša pojmová mapa obsahovala tieto slová: módna prehliadka, Paríž, luxus, pekné oblečenie, modelky, speváci, herci, časopisy, obchod, šaty, rifle, tričko, krása, vkus, trend, doplnky, značkové oblečenie, Fero Mikloško. Po spoločnom zoradení do kategórií sme získali jednoduchú pojmovú mapu.

Obrázok 9 Pojmová mapa

Prameň: vlastné spracovanie

Na vyhodnotenie danej úlohy som použila bodové hodnotenie a to:

- za každý pojem, ktorý súvisí s kľúčovým pojmom - jeden bod,
- za každý nájdený vzťah - dva body,
- za určenie kategórie - päť bodov.

Pojmovou mapou som u žiakov rozvíjala odborné vyjadrovanie, logické myslenie, tvorivé schopnosti, zdôvodňovanie, vyslovovanie vlastného názoru, rešpektovanie názorov iných.

Úloha 7: Pod'me nakupovať

Cieľ: poradiť zákazníčke pri výbere materiálu na sukňu. Vybrať vhodné strihové riešenie podľa účelu použitia, podľa postavy zákazníčky, podľa veku. Odporučiť ďalšie materiály na ostatné druhy odevov.

Materiálové zabezpečenie: regály s odevným materiálom, pracovný strihací stôl.

Postup realizácie: Najprv som stanovila ciele, ktoré mali žiačky dosiahnuť, časový plán a rozdelila som jednotlivé roly. Cieľom bolo privítať zákazníčku v obchode, ponúknuť jej vhodný materiál na sukňu a poradiť vhodné strihové riešenie podľa účelu použitia, podľa postavy zákazníčky a podľa veku. Zároveň jej odporučiť ďalšie vhodné materiály na slávnostné príležitosti. Dielňu na Odbornom výcviku sme si prispôbili tak, ako v predajni – pult, regál s látkami, nádoby s drobnou prípravou.

Pri obsadzovaní konkrétnych rolí sa vyskytol problém so žiačkami, ktoré sa hanbili jedna pred druhou hrať tieto úlohy. Vzniknutú situáciu som vyriešila tak, že prvú scénu som zahrála ja, ako predavačka v obchode a dve žiačky prišli ako zákazníčky. Ostatné žiačky som rozdelila do trojíc, kde sa mali samé rozhodnúť, kto bude hrať akú rolu. Modelové situácie som napísala na kartičky, ktoré si trojice vyžrebovali.

1. Privítať zákazníčku, vypočúť požiadavku, ponúknuť tovar, poradiť vhodný materiál na sukňu podľa účelu použitia, odporučiť strihové riešenie podľa aktuálnej módy. Dodržiavať pravidlá slušného správania.
(v scénke využite tieto pojmy: športová sukňa, riflovina, úzka sukňa, nakladané vrecko, zips, bočný kraj, dolný kraj, pásec, škola, kino, voľný čas).
2. Privítať zákazníčku, vypočúť požiadavku, ponúknuť tovar, poradiť vhodný materiál na sukňu podľa účelu použitia, odporučiť strihové riešenie podľa postavy zákazníčky a podľa veku.
(v scénke využite tieto pojmy: spoločenská sukňa, dlhá sukňa, úzka sukňa, rázporok, zips, bočný kraj, dolný kraj, pásec, satén, šifón, ozdoby, vzory, farby, lesk, ples, svadba, krstiny). Dodržiavať pravidlá slušného správania.
3. Privítať zákazníčku, vypočúť požiadavku, ponúknuť tovar, poradiť vhodný materiál na svadbu.
(v scénke využite tieto pojmy: spoločenská udalosť, šaty, korzet, dlhá sukňa, ozdoby, vzory, farby, lesk, ples, svadba). Dodržiavať pravidlá slušného správania.

Čas na prípravu scény bol 15 minút. Potom každá skupina predviedla svoju predstavu modelovej situácie s využitím pojmov, ktoré si vybrali. Aj keď žiačky boli najprv veľmi ostýchavé, rýchlo sa vžili do svojich rolí a snažili sa viesť rozhovor o látkach, ich vlastnostiach, móde, čo je pekné a čo sa im nepáči. Ostatné žiačky scénu sledovali a hodnotili vystupovanie, slušnosť, odbornosť.

Hodnotila som aj ja, hlavne, používanie odbornej terminológie, osvojené vedomosti z materiálov a technológie, regionálne zvyky, nadšenie a pozitívne vystupovanie. Po predvedení všetkých scénok, sme spolu diskutovali a rozoberali, čo bolo pre nich najťažšie, či by si vedeli predstaviť takúto prácu. Spoločne sme sa zhodli na tom, že najťažšie bolo odborne poradiť zákazníčke, akú látku si má vybrať. To znamená, že predavačka musí byť vyučená, musí ovládať zásady správania sa materiálu pri šití, poznať šírky materiálov, aby pri strihaní nevznikal veľký odpad.

Touto formou sme si precvičili a zopakovali základné znalosti o odevných materiáloch, ich vlastnostiach a zložení.

Úloha 8: Čo sa hodí a čo nie?

Cieľ: opísať odevné štýly, uviesť príklady na jednotlivé odevné štýly, rozobrať správne odievanie pre deti a mládež.

Materiálové zabezpečenie: katalógy odevov, nožnice, papier, lepidlo, PC s pripojením na internet, dataprojektor.

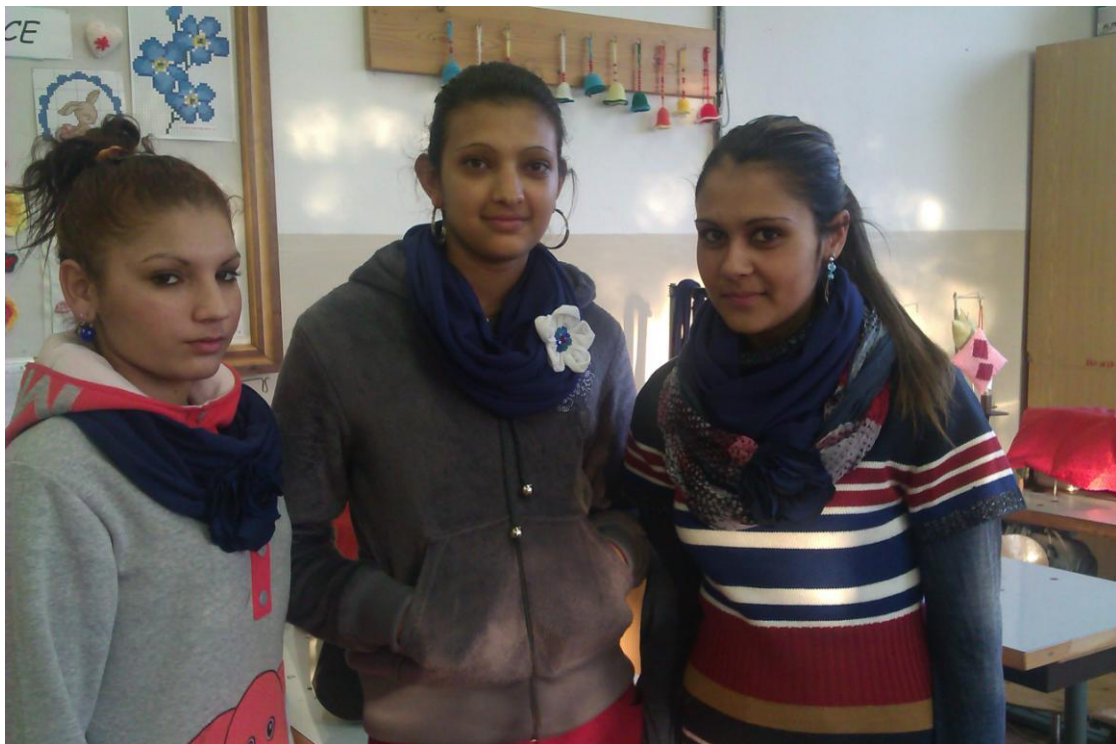
Postup realizácie: pri tejto úlohe som využila fakt, že dievčatá majú radi pekné oblečenie a aj keď ich finančné možnosti sú obmedzené, aj oni sa chcú páčiť a vyzerat' štýlovo. Na pripravenej prezentácii sme si rozdelili súčasné odievanie podľa jeho charakteristických znakov do základných odevných štýlov – klasický štýl, športový štýl, vychádzkový štýl, romantický štýl.

Úlohou žiačok bolo vystrihnúť modely odevov z katalógu a podľa odevných štýlov nalepiť aspoň tri modely na papier a popísať, aký typ odevu, aké farby a materiály sú typické pre tento štýl odievania. K popisu odevu sme doplnili aj používanie doplnkov a vhodnej obuvi.

O tom či žiačky správne opísali odevný štýl sme sa presvedčili spoločne na internete. Na stránke <http://www.supervizaz.net/styl-klasicky.php> sme si ukázali, ako vyzerá klasický štýl odievania, aké prvky odevu sú pre neho typické. Potom sme pokračovali na tej istej stránke charakteristikou a porovnávaním ostatných štýlov.

Vyhodnotenie práce bolo rýchle, každá žiačka na svojom pracovnom liste vyškrtla fixkou ten model, ktorý nepatrí do skupiny, alebo ak to bola len jedna časť odevu, dopísala k nemu poznámku, prečo sa to nehodí.

Po skončení tohto zadania sme pokračovali ďalej a to charakteristikou a vyhľadávaním vhodných odevov pre mládež – štýly mladých.

Obrázok 10 Vychádzkové oblečenie mladých

Prameň: súkromný foto archív

ZÁVER

Cieľom mojej OPS bolo vytvoriť vzorovú prípravu pre učiteľa odborného výcviku na učebný deň v učebnom odbore Praktická žena. Dôraz som kládla predovšetkým na celkovú pripravenosť učiteľa na výučbu. Každý učiteľ si musí pred samotným vyučovaním dôkladne premyslieť, čo chce žiakov naučiť, akým spôsobom, aké metódy a formy použije, ktoré učivo bude základné a ktoré rozširujúce, ako zistí, či ciele vyučovania boli dosiahnuté a či všetci žiaci porozumeli, naučili sa a ovládajú danú problematiku.

Motivácia, vzbudzovanie záujmu žiaka o učenie sa, o to, čo s ním chceme na vyučovaní dosiahnuť je veľmi dôležitá, pretože uľahčuje učiteľovi prácu so žiakom, ale musí byť samozrejme vhodne zvolená. Hlavnými prostriedkami motivácie na praktickom vyučovaní sú učebné úlohy a učiteľ, ktorý žiakov neustále motivuje k samostatnej, aktívnej a tvorivej činnosti. Práca učiteľa alebo majstra odborného výcviku v tzv. rómskych triedach, či už na základnej alebo na strednej škole je veľmi náročná a vyčerpávajúca. Netýka sa obsahu učiva, ale hlavne jeho výberu a potom aj metód a foriem práce. Keď som začala pracovať s touto skupinou žiakov často sa objavoval pocit frustrácie, márnosti a neúspechu, pretože som sa musela vyrovnáť s faktom, že výsledky mojej práce neboli viditeľné. Často po výborne odučených hodinách so zaujímavou témou, aktívnou činnosťou žiakov na vyučovaní a výbornou spätnou väzbou na konci vyučovacieho dňa prišla ľadová sprcha v podobe absolútneho nezájmu o akúkoľvek prácu na druhý deň, alebo veľkú absenciu.

Podarilo sa mi aspoň čiastočne vyriešiť situáciu tým, že som hľadala možnosti, ako vyučovanie zatraktívniť, v škole vytvoriť príjemné, bezkonfliktné a bezpečné prostredie. Moja skúsenosť s prácou s týmito deťmi je taká, že aj keď sa s nimi nepracuje ľahko, keď si vytvoríte vzťah preukazujú Vám až prehnanú úctu a vdornosť za to, že sa im venujete, že máte s nimi trpezlivosť, že problémy sa snažíte riešiť konštruktívne nie krikom, alebo zlým hodnotením.

V práci opísaná moja pedagogická skúsenosť môže byť námetom pre pedagogických pracovníkov na nižšom, či strednom stupni vzdelávania, ako aj doplnujúcim učebným materiálom pre akreditované vzdelávania – Integrácia žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v bežnej škole a Tvorba úloh pre odborný výcvik.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. SILBERMAN, M. – LAWSONOVÁ, K. : *101 Metod pro aktivní výcvik a vyučování*. Praha: Portál, 1997. 311s. IBN 80-7178-124-X.
2. ŠVEC, V.–MAŇÁK, J. : *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003. 219 s. ISBN: 80-7315-039-5.

Internetové zdroje

1. HARAUSOVÁ, H. 2011. : Ako aktivizujúco vyučovať odborné predmety [online]. mpc-edu.sk. Bratislava, 2011. [cit. 12.4.2014] Dostupné na www: http://www.mpc-edu.sk/library/files/harausov_a4_web.pdf , ISBN: 978-80-8052-396-1
2. TINÁKOVÁ, K. 2009. : Didaktika odborného výcviku. [online]. 1. vyd. Trnava : AlumniPress, 2009. 110 s. e-skriptá. ISBN 978-80-8096-099-5. Dostupné na: <http://is.stuba.sk>